

Boeren kijken kat uit de boom

Nauwelijks handel in fosfaatrechten

De handel in fosfaatrechten komt nauwelijks op gang. Er is op dit moment zelfs meer aanbod dan vraag op de markt. Door de onzekere wetgeving, de lage melkprijs en het ontbreken van een officieel registratiesysteem wachten veel boeren rustig af, blijkt uit een rondje langs bemiddelaars in fosfaatrechten.

De bemiddelaars zijn voorzichtig in hun uitspraken over de handel in fosfaatrechten. De belangrijkste reden daarvoor is dat daar op dit moment nog heel weinig over te zeggen is, zegt een makelaar van een makelaardij uit Noordoost-Nederland, die liever anoniem wil blijven. „Er is veel onzekerheid. Er worden hoge bedragen genoemd, van 4.000 tot 5.000 euro per fosfaatrecht. Maar concreet gebeurt er bijna niets. Wij zijn er huiverig voor om voor

te sorteren op iets wat niet is. Dat vinden we niet verantwoord.”

Dalende lijn

Volgens Ids Schaap van Fosfaatrecht.nu laten de prijzen van fosfaatrechten de laatste weken een dalende lijn zien. De laatste anderhalve maand is er meer aanbod dan vraag, stelt hij. Het actuele aanbod ligt rond de 100 euro

per kilo fosfaat; de prijs die de koper netto betaalt. „De overheid heeft bepaald dat er bij elke transactie 10 procent wordt afgeroomd“, zegt hij. „Dit percentage komt terecht in een landelijke fosfaatbank. Dat betekent dat wanneer een boer 10 fosfaatrechten nodig heeft, hij er eigenlijk 11 moet kopen.“ Piet Schipper van Schipper Bemiddeling in Medemblik vindt dat de onduidelijkheid van de prijzen van fosfaatrechten zit in het feit of

Boeren zijn terughoudend in het aankopen van fosfaatrechten. Zolang de melkprijs laag is, de wetgeving onzeker is en fosfaatrechten nog niet nodig zijn, wachten melkveehouders rustig af, constateren bemiddelaars.

ze bruto of netto worden aangeboden. „Dat komt omdat we nog niet goed weten wat de voorwaarden zijn. Je ziet dat de vraagprijs nu rond de 110 euro per kilo fosfaat ligt, er worden fosfaatrechten aangeboden tussen de 105 en 110 euro per kilo fosfaat.“ De website Quotum.nu laat een prijsdaling van 125 euro per kilo fosfaat in november 2015 naar 111,00 euro per kilo fosfaat half mei 2016 van de gemiddelde vraagprijs koop zien. Schipper verwacht dat de handel in fosfaatrechten in de loop van de zomer meer vorm gaat krijgen. „Als de boeren de Gecombineerde opgave en het inkullen achter de rug hebben en even op adem zijn gekomen, gaan ze weer over andere zaken nadenken“, zegt hij. Ook Schaap heeft de ervaring dat het in het voorjaar altijd rustig is. „Bovendien is de melkprijs laag en hebben de melkveehouders momenteel weinig spek op de botten. De verwachting is niet dat de vooruitzichten direct beter worden.“

Uitstelgedrag

Daarnaast speelt mee dat de boeren pas eind 2017 hun fosfaatrechten geregeld moeten hebben, vervolgt de Fries. „Boeren hebben de neiging uit te stellen. Ze kunnen nog geruime tijd hetzelfde aantal koeien melken als op 2 juli 2015. Als de melkprijs nog een tijdje laag blijft, schuiven zij dergelijke grote investeringen liever een jaar door. Dat is in dit geval mogelijk. Ik verwacht wel dat het in december 2017 heel druk gaat worden. Uiteindelijk zullen groeiende boeren toch fosfaatrechten moeten aankopen.“ Een bemiddelaar uit Noord-Brabant constateert dat de vraag naar fosfaatrechten in de zuidelijke provincies kleiner is dan boven de grote rivieren. Reden daarvoor is onder andere dat de grondgebondenheid in het Noorden een minder groot probleem is dan in het zuiden van het land, legt hij uit. „De gronddruk in het Zuiden is hoog. De boeren moeten hier op basis van hun fosfaatreferentie eerst hun grond regelen, dan pas gaan ze over fosfaatrechten nadenken. Dat is een andere uitgangspositie dan wanneer je je grond al geregeld hebt.“

Generieke korting

Als de handel in fosfaatrechten straks losbarst, hoe verhouden vraag en aanbod zich dan tot elkaar? Er wordt op dit moment ruim 15 procent meer gemolken dan direct na de afschaffing van het melkquotum. Zijn er voor

al deze koeien voldoende fosfaatrechten op de markt? Ook daar durven bemiddelaars geen harde uitspraken over te doen. Iedere melkveehouder krijgt te maken met een generieke korting, zegt Schaap. „Dat betekent dat wanneer een boer niet wil krimpen in zijn veestapel – en dat zullen de meeste boeren liever niet willen – hij fosfaatrechten moet aankopen om alleen al die generieke korting aan te vullen. Ook boeren die na juli 2015 nog flink zijn gegroeid of een nieuwe stal hebben gebouwd en willen groeien, moeten fosfaatrechten aanschaffen.“

Volgens Schipper is het ook afwachten hoe een boer wordt ingeschaald op de hoeveelheid kilo fosfaat per koe. De prijs per kilo fosfaat per koe wordt belangrijk, denkt hij. Daarnaast hangt het af van de bedrijfsvoering van de ondernemer, stelt de Noord-Hollander. „Stel: je melkt honderd koeien. Uitgaande van een generieke korting van 8 procent betekent dat dat je voor acht koeien fosfaatrechten moet aankopen. Je zou twee koeien kunnen opvangen door minder jongvee aan te houden. Dan blijven er fosfaatrechten voor zes koeien nodig. Dat is te overzien. Wil je met tien tot twintig koeien uitbreiden, dan moet je 50.000 tot 100.000 euro meenemen. Dan spreek je over hele andere bedragen.“

Snel thuis

Zijn boeren bereid om zulke bedragen voor fosfaatrechten neer te leggen? Dat hangt van de bedrijfssituatie af, zeggen de bemiddelaars. „Als je nu naar de bank stapt en om een lening van 100.000 euro vraagt om fosfaatrechten te kopen, dan denk ik dat je snel weer thuis bent“, verwacht de Brabantse bemiddelaar. „Maar als je het geld op de plank hebt liggen, zou je kunnen overwegen om je fosfaatrechten zeker te stellen.“ Schipper: „In het quotumtijdperk betaalde een boer 1 euro per kilo melk en ik heb zelfs wel 2 euro per kilo melk meegemaakt. Een boer zal niet zo snel stappen terugzetten in zijn veestapel.“ Het aanbod moet vooral komen van stoppers en snelle groeiers, zegt Ids Schaap. De snelle groeiers zijn die boeren die op 2 juli 2015 hun veebezetting al op een maximum hadden, maar die het door de lage melkprijs weer rustiger aan willen doen, legt hij uit. „Die boeren doen nu hun laatste 20 à 30 koeien weg. Dit zijn vaak de duurste koeien.“ Boeren die willen stoppen, zitten vaak in een moeilijk parket, vervolgt Schipper. Ze moeten of gebruik maken van optiecontracten of doormelken tot er meer zekerheid komt over

de regelgeving rondom fosfaatrechten.

„Een stoppende boer wil zekerheid hebben dat de fosfaatrechten netjes op zijn naam staan“, aldus Schipper. „Stel, je bent gestopt en je krijgt straks te horen dat je geen fosfaatrechten krijgt, omdat je geen boer meer bent. Dat geeft een hoop onzekerheid bij boeren. Veehouders die eigenlijk al hadden willen stoppen, kiezen er nu voor om toch maar door te gaan. Dat vind ik storend. Ik vind dat staatssecretaris Van Dam hier zo snel mogelijk uitsluitel over moet geven.“

Optiecontracten

Voor de boeren die wel willen stoppen en hun fosfaatrechten willen verkopen, hebben de bemiddelaars optiecontracten klaar liggen en beschikken ze over derdengeldenrekeningen. De makelaar uit het Noordoosten zegt dat hier wel de nodige haken en ogen aan zitten. „Wat gebeurt er als de regelgeving de komende tijd verandert? Bijvoorbeeld als varkensrechten en koeienrechten uitwisselbaar worden? Dan daalt de prijs van fosfaatrechten voor koeien. Wie draait dan voor eventuele financiële schade op? De koper of de verkoper? Je ontkomt er echter niet aan dat bij de verkoop van een boerderij ook de fosfaatrechten worden mee verkocht. Wat moet een boer met een bedrijf zonder fosfaatrechten?“ Volgens Ids Schaap is het vraagstuk van ontschotten absoluut nog geen gelopen race. „De sector zelf wil het niet, maar er zijn toch veehouders die varkensrechten hebben gekocht in de hoop dat die uitwisselbaar worden. Dat blijft voorlopig speculeren.“ De Brabantse bemiddelaar vervolgt: „Van Dam is redelijk duidelijk over varkensrechten geweest. Als de sector met een gedragen voorstel komt, gaat hij er naar kijken, heeft hij gezegd. De varkenshouderij is hierin verdeeld. De stoppers willen graag uitwisseling, omdat dit mogelijk een prijsstijging tot gevolg heeft, maar de blijvers hebben uiteraard andere belangen.“

Geen realistische prijs

Is het bij deze flauwe markt verstandig om een optie op fosfaatrechten te nemen? Als je denkt dat de prijs alleen maar hoger gaat worden, is er wat voor te zeggen, besluit Schaap. Hij verwacht dat de prijs van een fosfaatrecht niet boven de 10.000 en onder de 3.000 euro zal uitkomen. „Bij weinig handel kan de prijs echter alle kanten op. Maar op dit moment is er geen notering en dus geen realistische prijs neer te zetten.“ ■